

PANORAMA

9 DECEMBER 1943 - No. 25

LOSSE NUMMERS 16 CENT

DE O. L. VROUWPOORT
TE BERGEN OP ZOOM

Teekening B. ten Hove

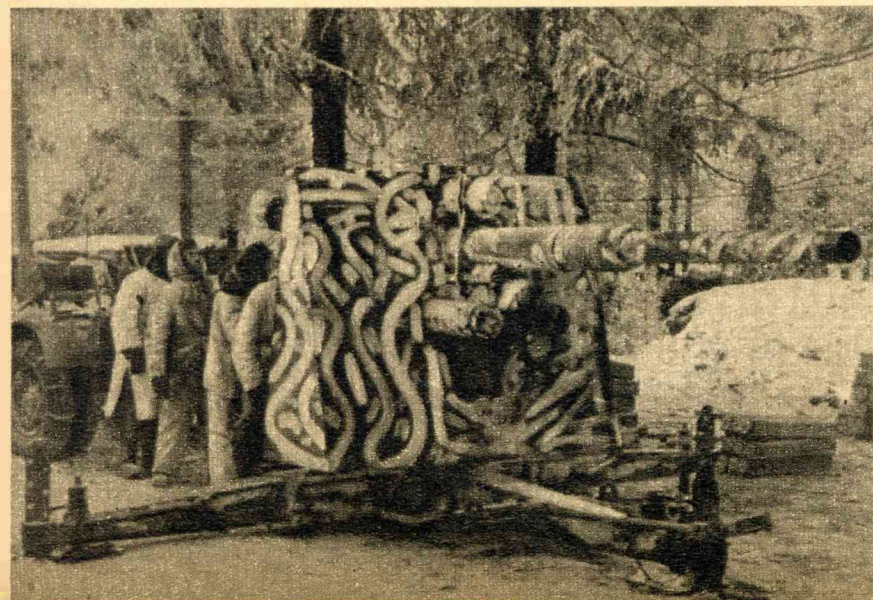
De bruggen over den Dnjepr zijn na het terugtrekken der troepen door de Duitschers verwoest. Brugpijlers, welke staande zijn gebleven, worden door speciale Duitse commando's opgeblazen, ten einde een spoedig herstel onmogelijk te maken.
SS. Kriegsberichtler Ahrens-O.H.

DE OORLOG IN BEELD

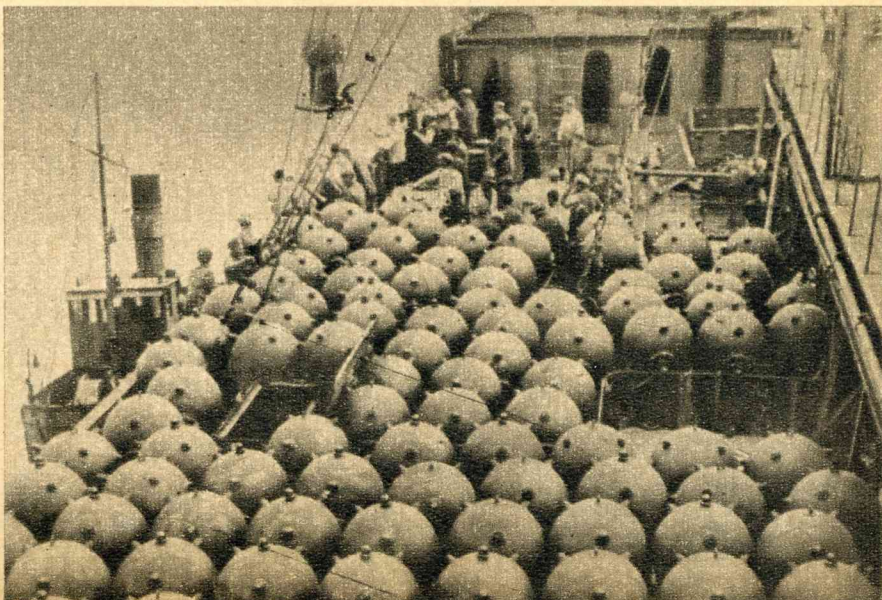
In het hooge noorden van het oostelijk front worden kleine sleetjes gebruikt voor het vervoer van munitie, mondvoorraad enz. De soldaat heeft onraad bespeurd en zoekt nu dekking achter zijn sleetje.
SS. Kriegsberichtler Slapak-O.H.

Een vijandelijke aanval in het noorden wordt afgeslagen. Gecamoufleerde kanonnen openen het vuur op de bolsjewisten.
SS. Kriegsberichtler Slapak O.H.

Vlak aan den hoogen rand van den Dnjepr-oever hebben de Duitschers een pantserafweerkanon opgesteld. Iedere poging der bolsjewisten om de rivier over te steken wordt terstond met een hagei van vuur beantwoord.
SS. Kriegsberichtler Ahrens-O.H.

Een grote hoeveelheid mijnen zijn in een haven aan de Middellandsche Zee aangekomen en worden in kleinere vaartuigen van de oorlogsmarine overgeladen.
Atlantic Holland

Onzichtbaar voor den vijand. Bij een SS. pantsergrenadierdivisie is een nieuwe camouflagekleeding in gebruik genomen. Deze nieuwe kleeding bestaat uit één stuk en kan daardoor snel worden aangetrokken.
SS. PK. Damm Jensen-O.H.

EEN ONVOLKOMEN ALIBI

Het verhaal van een misdaad

Björn Vahlberg was bang. Niet omdat in het algemeen een leven veel voor hem betekende, doch wat er in het bijzonder op aankwam, was het zijne. En dat werd bedreigd door een genadelooze, wrekende wet.

Hij kroop wat dieper onder de heg en haalde het verkreukte ochtendblad uit zijn zak. Het verhaal van den moord stond er in al zijn gruwelijkheid in beschreven, met inbegrip van zijn naam en een vrij nauwkeurig signalement: „lengte één meter zeventig, bruin haar, grijze oogen, vermoedelijk gladgeschoren, bruin grofwollen costuum, bruine schoenen met afgesleten hakken. . . .”

Zoo ging het voort, tot in de kleinste details. Ieder, die aanwijzingen gaf, welke tot zijn arrestatie leidden, kon op duizend kronen belooning rekenen.

Een boerenknecht liep sluitend voorbij. Als hij gezien en herkend werd. . . . Vahlberg trok zich verder tussehen de scherpe dorren terug en wachtte tot de man uit het gezicht was, alvorens de krant weer te laten ritselen.

Vette koppen trokken de aandacht van het publiek naar den moord, een beestachtige misdaad, die niet de minste sympathie voor den dader overliet. Het slachtoffer was een argelooze wandelaar geweest; hij ging zijn eigen gangetje, onbewust van de hand, die zich tegen hem ophief. Hij had juist bij de boerenleenbank in Malmberg een cheque voor vijftig kronen geïncasseerd. Vahlberg was hem gevolgd en had hem gedood.

Vahlberg was overtuigd geweest, dat hij niet met de misdaad in verband kon worden gebracht. Hij had handschoenen gedragen, de knuppel was verbrand en hij had geen zakdoek of knoop achtergelaten, die hem zou kunnen verraden.

Het vooronderzoek was afgesloten door de verwachte vage uitspraak: „moord door een onbekende”. Doch toen gebeurde het onvoorziene. Er werd een stukje papier gevonden, dat zijn naam droeg. Het bleek een deel van een oude envelop te zijn, de afzender werd opgespoord en de politie verkreeg zijn persoonsbeschrijving. Bovendien was hij het laatst in Brunnsvik gezien, vlak bij het toneel van den moord. En op die manier kwamen een voor een feiten aan het licht, waaruit de politie zijn schuld afleidde. Toen begon de jacht.

Hij was bevreesd een poging te doen het land te verlaten. Mogelijk zou hij Stockholm of Hudiksvall kunnen bereiken, maar de havensteden zouden bewaakt worden. Vroeg of laat zou hij worden gepakt.

's Nachts werd hij soms wakker met een gevoel alsof een ruwe hand hem in de borst greep. Dan lag hij in het donker te staren, terwijl het klamme zweet op zijn voorhoofd parelde en zijn gezicht krampachtig vertrok. . . . Ze zouden hem niet krijgen!

Hij vermeed de groote plaatsen op zijn tocht naar het zuiden, naar het vruchtbare Skone. Misschien kon hij in Malmö op de veerboot naar Kopenhagen glippen, daar zou hij veilig zijn. . . . Of zou hij probeeren op te gaan in de groote massa der dagloners van Zuid-Zweden?

Naarmate de tijd verstreek en hij steeds nader tot zijn doel kwam, voortsluipend in den nacht, zich verbergend overdag, herkreep hij zijn zelfvertrouwen. De moord was vergeten, door de kranten ten minste. Hij vertrouwde er op gered te zijn. Ten laatste vond hij werk op 'n boerderij, maar nog hinderden hem zijn dromen. . . . Hij had bijna zes maanden op de hoeve van den ouden Malmgren gewerkt, toen hij op zekeren dag de velden introk om konijnenvallen te zetten. Onderweg kwam hij op een weinig gebruikt pad, niet meer dan een karrespoor, en hij schrok bij het zien van de indrukken van autowielen in het mulle zand. Het waren versehe indrukken, zeker niet ouder dan een paar dagen!

Een auto op deze afgelegen plek! Zijn gevoel van vrede en veiligheid was oogenblikkelijk verdwenen! Zou het een politieauto zijn? Werd hij verdaht? Vermoedde men iets?

Het was eigenaardig hoe die autosporen hem bezorgd maakten. Telkens hield hij met zijn werk op om er naar te kijken. Hij volgde ze door een boschje naar een nauwe laan, eenzaam en stil, en vandaar naar den grooten weg.

Wie had in dien auto gezeten? Zat de politie hem op de hielen?

Hij ging op een der rotsblokken zitten, die in Skone uit de weiden schijnen te groeien, en dacht na. En langzamerhand kwam er wraakgierigheid in hem op tegen zijn slachtoffer, de oorzaak van zijn ongerustheid.

Vijftig kronen. . . .! Zelfs de politie wist niets

van den blunder, dien hij had gemaakt. Hij had gemeend Hallman, den mijnheer, te volgen. Regelmatig ging deze naar de bank om een cheque voor een aanzienlijk bedrag te incasseren voor 't uitbetalen van de loonen. Peech, dat hij zijn leven had gewaagd voor vijftig kronen. . . .

Bovendien was hij in al zijn andere activiteit belemmerd. Hij had verschillende karweitjes op het oog: het huis van den dokter in Malmberg, het buitenverblijf van een hoofdstedelijk advocaat in Uppsala, uiterst eenvoudige werkjes. De plannen had hij zorgvuldig uitgedacht. . . . doch om wille van een armzalige vijftig kronen moest hij gebrek lijden.

Hij had den ouden Malmgren verteld, dat hij uit Göteborg kwam, dat zijn vrouw gestorven was en zijn kleine dochttertje door een tante werd verzorgd. Hij had bijna medelijden met zichzelf, den held van die geschiedenis. Hij begon zelfs aan de waarheid van het verhaal te gelooven. . . .

Maar die autosporen brachten hem van de wijs. Zij liepen duidelijk als dreigende strepen door het pad. Wat had iemand hier te zoeken? Het was waar, dat men wel tien kilometer kon winnen naar den anderen grooten weg, doch het pad was hobbelig en ongeschikt voor auto's. . . .

Langzaam liep hij terug, nu aan den anderen kant van het spoor. Zoozeer was hij in gedachten verdiept, dat hij bijna over een hoop bladeren struikelde. Een hoop bladeren? Zijn voet had tegen iets hard gestooten. . . . een schoen! Hij bukte zich snel en verwijderde de bladeren. . . . en keek neer op het lichaam van een man.

Zijn beenen trilden, terwijl hij het lichaam geheel van zijn beschuttende laag ontdeed.

Moord? Neen. De betekenis van de autosporen was thans gemakkelijk te lezen. Het een of ander verkeersongeluk, 'n man aangereden en gedood. Dan paniekstemming. Het slachtoffer haastig verborgen en de automobilist was door de velden in andere richting verder gegaan. Ongewild wist hij den weg en hij vertrouwde er aldus op, dat zijn wandelaars nooit zou worden ontdekt.

Vahlberg gevoelde zich bijna een deugzaam mensch, toen hij het lichaam nader onderzocht. „Björn Vahlberg, lengte één meter zeventig, bruin haar, grijze oogen, vermoedelijk gladgeschoren, bruin grofwollen costuum,” mompelde hij onbewust.

Het signalement paste den dooden man precies en zijn levendige verbeelding veroorloofde hem zichzelf daar te zien liggen, veilig voor de politie!

Björn Vahlberg. . . . als hij die speurhonden kon doen gelooven, dat hij dood was. . . . Hij hoorde den hond van den boer en bedekte het lijk vlug weer met de bladeren.

Dien nacht sloop hij de achterdeur uit. Het was geen prettig werk. . . . maar het moest gebeuren. Hij trok het lijk zijn eigen schoenen aan, stopte het zijn zakdoek in een der zakken — zijn initialen stonden in een hoek geborduurd — en verwisselde den inhoud der portefeuilles. Een breekijzer, een paar loopers en een eindje ijzerdraad vonden een plaatsje in een broekzak. Dat was klaar. Hij had niets vergeten. . . .

Hij aarzelde, dan bevestigde hij zijn horloge aan den pols van den doode. Het was het eenige voorwerp waarop hij prijs stelde, doch zijn naam op de achterplaat was een bron van gevaar.

Als de politie het lichaam zou vinden, zou men Björn Vahlberg, den dief, valschemunter en moordenaar, begraven. Gillis Hammar, zooals hij nu heette, zou ongehinderd zijns weegs gaan.

Niemand in huis hoorde hem binnenkomen, niemand vermoedde, dat hij er uit was geweest. Zoodra hij den volgenden morgen was opgestaan, ging hij naar den boer.

„De vossen zijn weer aan het werk geweest. Het beste is nog wat gaas te spannen. Zal ik. . . .” „Goed. Doe het vandaag maar.”

Tien minuten later sloeg Vahlberg alarm. . . . Björn Vahlberg was bezig zoden te steken en floot vroolijk voor zich uit. Alles was volgens plan verlopen. Het lichaam zou onder zijn naam worden geïdentificeerd. Hij zou veilig zijn.

„Björn Vahlberg, ik arresteer je voor den moord op. . . .” Zijn gelaat werd grijs van schrik en hij uitte een kreet.

„Ik. . . . ik begrijp niet wat u bedoelt. . . .” „O jawel, dat doe je wel,” zei de politiemann. „Maar ik dacht. . . . die vent. . . . dat wil zeggen. . . .”

„De man, die daar ligt?” Terwijl hij sprak deed de beambte handig de boeien om Vahlberg's polsen. „Je bent erg slim geweest. Je hebt hem netjes van jouw geboorteaakte voorzien, maar je bent te ver gegaan. Die man is minstens drie dagen dood en toch. . . . toen we hem vonden tikte jouw horloge nog op zijn pols!” H. K.

Het verhaal van den moord stond er in al zijn gruwelijkheid in beschreven. Teek. B. ten Hove

Een paar boerenvrouwen te midden der talrijke kinderschaar. De woningen, van ruw houten planken getimmerd, toonen weinig verschil met wat wij een schuur noemen.

OP DE VLUCHT voor de verschrikkingen van den oorlog

Rechts: Een in vossen gehulde dorpsjongen, een typisch beeld van de huidige Sovjet-jeugd.

Ze kunnen het leed en de ellende, die het bolsjewisme over het land gebracht heeft, nog niet begrijpen. In dofte berusting wachten de oudere jongens af wat verder met hen gebeuren gaat.

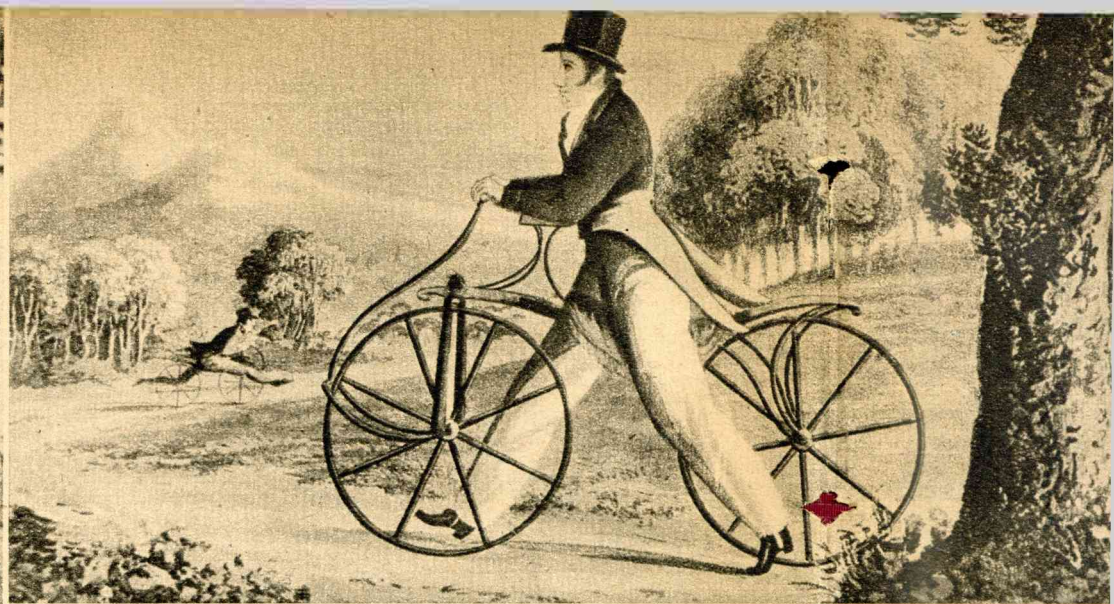
Barrevoets en onverzorgd kruipen de kleine kinderen in een Sovjetdorp achter steenhoopen en houten hutten. Door den gewelddigen strijd in het oosten zullen de kinderen van Europa voor een dergelijk lot gespaard blijven.

SS Kriegsbericht Obermüller O. 14

Nederland, fietsenland! Ondanks alle bandenschaarschte rijden er nog honderdduizenden fietsen op onze wegen. En er zijn maar weinig Nederlanders, die de kunst van het behendig balanceren op twee wielen niet verstaan.

De draisine, de wonderlijke „loophfiets“ uit het begin van de vorige eeuw.

VAN „FIELESEPEE“ TOT FIETS

Nederland, het land van wielrijders en wielrenners....

Nederland is het land van de fietsen. Zelfs thans, in tijden van bandendistributie en ander ongemak, ziet men op onze wegen nog fietsen in menigte. En dat is goed, want als trein en tram alléén het verkeer moesten verwerken, zag het er somber uit.

Intusschen, de vehikels, waarmee fietsend Nederland het moet doen, beginnen er wonderlijk uit te zien. Het bandenprobleem is op verschillende wijzen opgelost: naast vernuftige houteconstructies worden allerlei noodoplossingen toegepast in den vorm van wieltjies, die eigenlijk op een autoped thuishooren. En zoo, met wielen van ongelijke grootte en ontiaan van de luchtbanden, zien de fietsen van thans er bijna weer zoo uit als hun voorloppers uit de vorige eeuw: de vélocipèdes.

Want dat is het wonderlijke: de fiets zooals wij haar kennen is, om zoo te zeggen, volmaakt: er valt niets meer aan te verbeteren. Maar toch is diezelfde fiets in haar huidige vorm amper een halve eeuw oud. Dat zij dezen vorm kreeg en daardoor zoo uitermate populair kon worden, is te danken aan drie vindingen: het pedaal, den ketting en den luchtband. Het pedaal wordt hier in de eerste plaats genoemd en dat is niet voor niets, want met het pedaal begon de opkomst van het rijwiel.

Een voorlooper van onze huidige fiets was de draisine, zoo genoemd naar den uitvinder, baron von Drais. Het vehikel had twee wielen en een primitief stuur, maar daarmee houdt de gelijkenis met onze huidige fiets ook op. Want de draisine was een loophfiets; men zat weliswaar op een soort zadel, maar om vooruit te komen moest men zich met de voeten krachtig afzetten. Hoewel dit voertuig dus nog zeer primitief was, kreeg het toch een groote bekendheid. Tot in Brazilië toe heeft de wonderlijke fiets gereden. Groote snelheden waren natuurlijk niet mogelijk,

men moest tevreden zijn als men de dubbele snelheid van een wandelaar bereikte. Doeh de ongemakkelijke wijze van voortbeweging maakte het den fietser niet mogelijk dat tempo langen tijd vol te houden.

Zoo was de toestand in 't begin van de vorige eeuw. In allerlei landen werden die loophfietsen nagebouwd. Er waren verschillende modellen. De groote vooruitgang kwam eerst omstreeks 1864, toen men op het idee kwam het voorwiel van pedalen te voorzien, zoodat men voortaan niet meer behoefde te „loopen“, doch kon trappen. Zooals gewoonlijk gebeurt kwam die uitvinding niet onverwacht; in verschillende landen nam men proeven om de draisines te verbeteren. Hier en daar had men succes en ongeveer tegelijkertijd kwamen er enkele „rijwielen“ gereed, die uitgerust waren met pedalen.

Die pedalen waren zonder uitzondering gemonteerd op de as van het voorwiel, en den ketting ontbrak nog.

Opdat de fietser niet al te snel behoefde te trappen, werd het voorwiel zeer groot genomen: zoo ontstond de vermaarde vélocipède, een merkwaardig voertuig, dat door de spraakmakende gemeente al spoedig „fielesepee“ werd genoemd, een benaming, later verbasterd tot het thans in Nederland gebruikelijke „fiets“. Dertig is de officieele benaming „rijwiel“, die gekozen werd op aandrang van den A.N.W.B.

Vergeleken bij vroeger was er nu al heel wat gewonnen, de vélocipède was echter hoofdzakelijk geschikt voor sportieve evenementen, de machine was veel te hoog voor dagelijksch gebruik. Het waren dan ook vooral de jongelui, die zich met de nieuwigheid inlieten en dan nog wel uitsluitend het mannelijke deel — een fietsende jongedame was een onmogelijkheid.

De heeren der schepping echter richtten vélocipède-clubs op. Zoo was er in 1871 te Deventer een dergelijke vereeniging, waarvan de leden hun tochten maakten in de volgende passende kleedij: een jas met panden, een witte rijbroek, zwarte glimmende beenkappen of hooge laarzen en een ronden hoed. Bij clubtochten moest het bestuur te voren de politie verwittigen. Als dan de clubtocht werd gehouden — met trompetters voorop! — liep heel Deventer uit.

Het was dan ook een bezienswaardigheid de waaghalzen te zien uitrijden op hun hooge vehikels, het voorwiel had soms een diameter van 1.50 m. En dan moet u bedenken, dat het nog lang zou duren eer er geriefelijke rijwielpaden kwamen, de fietsers moesten het doen met de gewone straatwegen, die veelal waren voorzien van de beruchte „kinderhoofdjes“. Zoo, hoog boven die primitieve bestrating en hobbelen op hun massieve banden, moesten de vélocipedisten dan hun evenwicht bewaren, een onderneming, die groote moeilijkheden meebracht, vooral als de honden hun belangstelling voor de nieuwigheid demonstreerden door tegen het voorwiel op te springen.

Op die hooge vélocipèdes waren al behoorlijke snelheden mogelijk, regelmatig werden er wedstrijden gehouden. Die wedstrijden hadden een commercieel doel: het publiek moest van de waarde der nieuwe vindingen worden overtuigd. De groote massa hield zich echter nog afzijdig van 't „gevaarlijke“ voertuig. Er was dan ook veel tegenwerking, in verschillende gemeenten moest de vélocipède-rijder afstappen als er een rijtuig naderde. De groote populariteit van het rijwiel begon pas toen allerlei nieuwe vindingen het uiterlijk van de fiets

geweldig veranderden. De belangrijkste ervan was de tanding van het tandrad en den ketting, waardoor de trappe voortaan op het achterwiel werd overgebracht. Teen k voorwiel weer lager worden en de fiets met de even groten, die wij thans kennen, was er. Dit nieuwe vehikel dan ook — volkomen terecht — een veiligheidsrijwiel het succes was volkomen, toen de nieuwe fiets werd uit met de laatste groote verbetering: den luchtband.

Zoo was dan tegen het eind van de vorige eeuw de voor het rijwiel bepaald en behoudens enkele kleine verbeteringen zooals spatborden en de kettingkast, bleef die vorm t huidigen dag gehandhaafd. In die dagen verscheen tandem, waarvan de populariteit, nog n lang geleden, plotseling herleefde.

Het spreekt vanzelf dat ook de dames zich op de veiligheidsfiets waagden. Dat was ho anders dan in de jaren rond 1875, toen het voor het vrouwelijk geslacht nog taboe was eens een aneecdote uit de oude doos op te haken die jaren moest een bekend rijwielfabrikant (Deventer om zijn nieuw model damesfiets „vrouw“ te brengen zijn toevlucht nemen) list. In de bladen verscheen namelijk het bericht dat een buitenlandsche dame te Deventer zagen schijnen, gezeten op een fiets; een hotelkarakter al besproken. De dame verscheen inderdeed heel Deventer kon zien, dat ze werkelijk was. Maar toen, na afloop van het experiment, d haar voile afnam, kwam het glunderende gezicht van der jongste fabrieksarbeiders voor de deuren.

En zoo veroverde het rijwiel Nederland. In 1889 had van elke drieënviertig Nederlanders één 'n rijwiel, in 1936 bereiden van elke tien Nederlanders er vier een fiets. Het aantal rijwielrijders ons land bedroeg toen circa 3.300.000!

In den begintijd van de fiets namen de kanten herhaaldelijk renners in den arm. Snelheid van hun producten te demonstree vroege had Nederland wielrenners, die een nationale naam kregen. En dat werd minder op toen Nederland met recht een sende natie werd. Overal verzezen wielrenners

waar een talrijk publiek de prestaties der favorieten toe Vele herinneringen aan dit verleden kwamen weer bo een tentoonstelling, die de bekende wielexpert George I kamp dezer dagen te Amsterdam inrichtte. Daar pr prachtige exemplaren van de eerste vélocipèdes en veilig rijwielen; daar was ook een keurcollectie foto's aanwezig beleefden weer de rooierijke jaren van Jaap Eden — I schaater en fietser — van de groote mannen der race motorgangmaking zooals Piet Dickentman, Cor Bleke Storm en Snook, thans den eerzamen bezitter van een k boerdertij. Daar zagen we ook weer eens onze fameuze sp in actie met als hoogtepunt de prestaties van dien fan sportman Piet Moeskops.

Want al had Moeskops ook in ons land machtige c renten en kwamen er later in de wielwereld vernamen naar voren als Van Kempen, Pijnenburg, Van Eg Schulte en zoovele andere, onze wielrenner bij uitneme blijft toch altijd Piet Moeskops, in zijn glanstijd (1921) liefst vijf malen wereldkampioen!

En u kunt er van overtuigd zijn, dat er bij die g heden behoorlijke snelheden werden bereikt op de el racekarretjes, die zich hadden ontwikkeld uit de ho vaak zoo onhandelbare vélocipède.

Piet Moeskops.

KRANSEN EN GUIRLANDES BOVEN DE DEUR

Snijramen en sierhekken van Amsterdam

Als men ze eenmaal ontdekt heeft ziet men ze overal: pijlen en zonnen, sterren en krullen, talloze speelse variaties, steeds verschillend, steeds van goeden smaak getuigend. De mooiste vindt men aan de huizen van de Heeren- en Keizersgracht, boven de groengeschilderde deur

prijkt dikwijls in wit en goud een ingewikkelde figuur, die er aanvankelijk als één geheel uitziet, maar bij nadere beschouwing uit twee deelen blijkt te bestaan: het raam, dat voor de verlichting van de gang zorg moet dragen en dat op verschillende manieren in ruitjes is verdeeld, en het vergulde hek, dat daarachter is aangebracht. Op vernuftige wijze heeft men de beide elementen gecombineerd: het snijraam bestaat dikwijls slechts uit rechthoeken, een cirkel, door

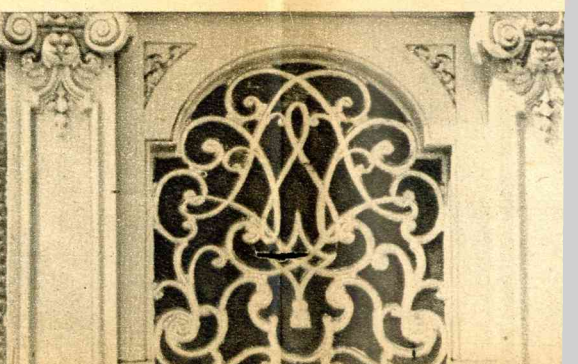
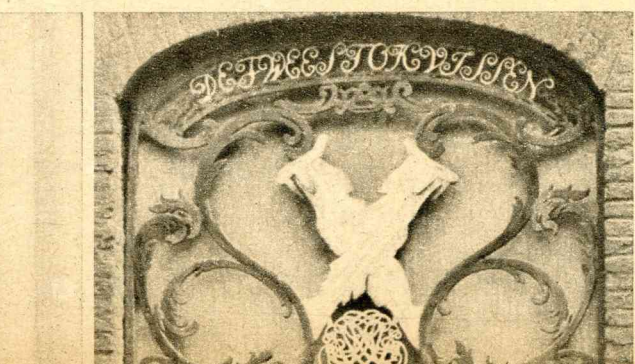
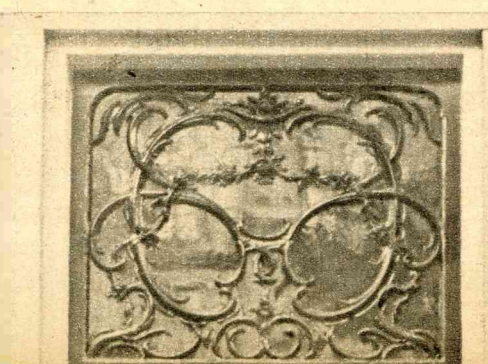
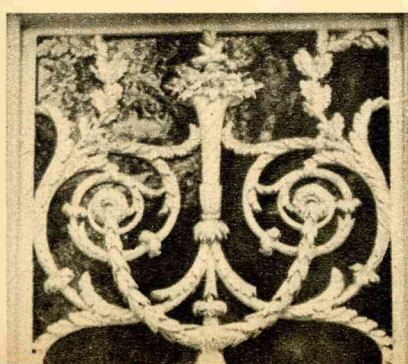
rechte lijsten verbonden met de zijanten, een ovaal, en nu „vult“ het achterhek de opengebleven stukken, daar waar zich dus het glas bevindt, met ornament. Deze wijze van versiering, die misschien wel de mooiste is, werd bij voorkeur op het einde der achttiende eeuw toegepast. Voor dien tijd plaatste men óf een hek, meestal vóór het raam, óf men maakte een kunstig besneden houten sieraam, terwijl men na dien tijd volstond met een eenvoudig snij-

raam, waarin een ronde lantaarn was geplaatst. Heel precies is het jaartal natuurlijk niet vast te stellen, want de persoonlijke voorkeur van den bouwheer of den maker spreekt wel eens een woordje mee en naarmate een van hen meer van den ouden stijl dan wel van het nieuwerwetsche hield viel de versiering boven de deur wel eens anders uit. Men was hierin niet aan bepaalde regels gebonden, hetgeen vooral blijkt, wanneer we op een wandeling langs de Heerengracht, bijvoorbeeld aan de oneven zijde tusschen Leidse Straat en Raadhuisstraat, de meest uiteenloopen- de snijramen en sierhekken naast elkaar vinden.

Maar ook elders in de stad, op het Rokin, aan Brouwersgracht, aan het Singel en den Oude Nieuwe-Zijds voorburgwal vinden we deze uigen van oud-Hollandsche kunstnijverheid, in haar verscheidenheid en sierlijkheid ieder die de oude stad doorloopt moeten boeien, hij slechts de moeite neemt er even op te let

Het sierhek, aan den gevel van het per Keizersgracht 664, waar ook een karistische stoep te bewonderen valt.

Het snijraam van perceel Keizersgracht 111. Op Keizersgracht 498 is eveneens 'n dergelijk raam te zien. „De twee stokvissen“ aan de Brouwersgracht 162. Een kostelijk raam aan den N Z Voorburgwal 284. Panorama v.d. R.

DERELINK

GENEEST ZICHZELF

Vervolgroman door Hans Pennarts

EERSTE HOOFDSTUK

Er waren nog slechts enkele mensen in den foyer, toen Warmold Derelink naar de breede toonbank van de vestiaire slenterde en zijn reu aan de hooghartige juffrouw gaf. In de korte poeze, dat hij wachten moest totdat ze zijn regenjas en hoed van den eenigen bezetten haak in de lange rijen van rekken gehaald had, was hij zich vaag bewust van eenige dames, die voor spiegels met tegelijk snelle en zorgvuldige gewoontebewegingen krullen onder shaws en hoedjes peuterden en gelijktijdig met opgewonden stemmen, die vreemd luid klonken in de bijkans lege ruimte, spraken over de première van dien avond, en van enkele vestiairejuffrouwen, die op een kluitje bijeenstonden en gedempt ginnegapten. De steelsche blikken in zijn richting zeiden hem, dat ze het over hem hadden, maar dat stoorde hem niet. Ze wisten, waarom hij zoo laat was, zooals ze ook wisten, dat hij zorgvuldig berekend had net op een oogenblik bij de vestiaire te zijn, dat Annie Wegenhuis alleen bezig was. Veel genoeg, kinderen, het is jullie van harte gegund. De arme vestiairejuffrouw en de rijke jongeling, bereken alle mogelijkheden maar en spin er een roman omheen.

Hij nam zijn jas van haar aan.
„Ik wacht met den wagen,” zei hij gedempt.
„Ik kan goed loopen.”
Hij bekeek vol aandacht zijn hoed en blies zelfs een denkbeeldig pluusje van den bol. „Ik kan niet zeggen, dat me dat verbaast. Maar het regent. Je hebt lage schoentjes aan, je kousen zullen nat worden, er zullen spatten op je rok en mantel komen. Een taxi is duur, ik ben goedkoop.”

Voor het eerst keek ze hem recht in het gezicht. Verlieferige jongelingen op zoek naar partners om er hand in hand mee door maanachten te wandelen zouden haar niet spoedig opmerken of ze zouden zich laten afschrikken door het trotsche, gebogen neusje, het eenigszins achterovergehouden hoofd, den laetdunkenden blik in de lichtelijk scheef staande, bruine oogen, den vastberaden gesloten, vollen mond. Warmold Derelink echter was een kenner: den eersten keer reeds toen hij wachtende aan de breede toonbank der vestiaire, haar gadesloeg, verrast door dit nieuwe gezichtje in een vertrouwde omgeving, had hij in haar bewegingen, loop en figuur ras, temperament en karakter ontdekt.

„Erg vriendelijk van u.”
„Je,” verbeterde hij.
„Ik ben vestiairejuffrouw, u bent schouwburg-bezoeker.”
„Pardon, dat had ik vergeten,” zei hij rustig en hij haalde een dubbelte uit zijn vestzak en schoof haar dat over de toonbank toe. Ze keek met een priemenden blik naar het kleine, blinkende muntje, doch ze zei niets; zijn gebaar was het logische antwoord op haar woorden.

Hij knikte haar vriendelijk toe en deed een paar passen in de richting van de deur, zijn jas dichtknoopende. Plotseling bleef hij staan.
„Je kunt het me aanstonds in den wagen teruggeven,” mompelde hij over zijn schouder, „ik wacht bij den dienstuitgang.”

Toen slenterde hij naar de deur, gemoedelijk en lichtelijk gebogen.
Zijn voetstappen knirsten op den steenen vloer van de vestibule. De groote lichten waren uit en in het valse schijnsel van een paar zwakke lampen leek de gapend lege hal troosteloos met het nat glimmerende Leidsche Plein als achtergrond.

„Hallo.” De heer, die buiten onder de overkapping had staan wachten, draaide het hoofd om toen Warmold het gebouw uitkwam. „Ga je mee naar de club? De rest is er al.”

Warmold haalde zijn sigarettenkoker uit den zak en stak een sigaret op, langzaam, met de onbestudeerd loome gebaren van iemand die zich nog nooit in zijn leven heeft behoeven te haasten.

„Goed, maar jullie zullen een half uurtje op me moeten wachten.”
Bernard Vrieling, bijna een hoofd groter dan Warmold, keek van boven schuin op hem neer. „Heb je je hart in de vestiaire afgegeven en het reu verloren, jochie?”

Warmold schoot in den lach en grinnikend stapten ze door den regen het parkeerterrein op, naar hun wagens. „Tot straks dan.” De bewaker kwam aangesukkeld op zijn reumatische beenen, klapte met vertoon van gewichtigheid de portieren dicht, hield de hand op, tikte tegen zijn pet en sukkelde daarna bedrijvig naar voren om den weg voor hen vrij te maken in een verkeer dat door het weer en het late uur tot een minimum geslonken was.

Twee motoren gierden, één auto draaide sierlijk om de vluchtheuvels heen en schoot de

Leidsche Straat op, de tweede kwam bijna dadelijk weer tot staan.

Een portier van Warmold's wagen stond uitnoodigend open, toen Annie Wegenhuis met enkele vrouwelijke collega's den personeelsuitgang van den schouwburg uitkwam. Ze aarzelden. Het lacherige gemispel en gemonkel der meisjes om haar heen prikkelde haar tot verzet, deed haar met wrevel naar dien eleganten auto met dat spalkende portier kijken, doch op het asfalt joeg de wind een guren regen in grijze strepen voort. En ze had lage schoentjes en zijden kousen aan. Ze overwoog niet lang en liep, na een bijna onmerkbaar ophalen der schouders en een korten groet, op den wagen toe.

Hij knikte haar toe toen ze instapte en boog voor haar langs om het portier dicht te trekken.
„Hadden die wichten er weer wat van te zeggen, dat ik je naar huis breng?” vroeg hij, terwijl hij overschakelde.

„Die wichten zijn mijn collega's,” snauwde ze.
„Pardon! Maakten die frules stekeligen commentaar op jouw gedragingen tegenover ondergeteekende?” Hij bedierf de ironie niet door den spot in zijn stem te overdrijven. Hij lijsde de woorden rustig en beleefd en even trilde er iets in haar mondhoeken. Doch ze zweeg.

„Je bent vanavond niet erg spraakzaam, Annie.”
„Heb je me wel eens anders gekend?” bitste ze.
„Nnnnee,” gaf hij aarzelend toe. Hij reed in snelle vaart om het plantsoen van het Leidsche Boschje heen en ging toen op zijn gemak zitten.
„Ceintuurbaan veronderstel ik?”
„Waar dacht je, dat ik om dezen tijd heen ging?” klonk het onvriendelijk.

„Wel, het zou kunnen zijn, dat je eindelijk eens besloten had met mij nog ergens heen te gaan. Wat eten of een likeurtje drinken of... of... een kop koffie.”

„Nee, naar huis, Ceintuurbaan.”
Hij knikte slechts, joeg den wagen de Hobbe- mastraat in, over de tramrails van de P. C. Hooftstraat, daarna, verrassend, rechts de Jan Luykenstraat in.

„Wat doe je?” vroeg ze korzelig. Dit was niet de vlugste weg.

Hij gaf geen antwoord, haalde zijn voet van het gaspedaal, liet den motor een weinig uitloopen en remde toen eensklaps. De wagen stond in de stille straat aan den rand van het voetpad. Hij knipte de groote lichten uit, schurkte zich behaaglijk in den hoek, sloeg de beenen over elkaar en haalde zijn sigarettenkoker voor den dag.
„Ik wil eens rustig met je praten.”

Koel en hooghartig, in de oogen alleen een wrevelige verbazing, had ze zijn gedoe gadeslagen. Nu haalde ze de schouders op en keek ostantatief door de voorruit naar de donkere, verlaten straat.

„Je moet me nu toch eindelijk eens verklaren, meisje, wat je tegen me hebt.” Hij blies een wolk sigarettenrook voor zich uit en wuilde die met zijn hand uiteen. „Ik heb je nu al talloze malen uitgenoodigd eens met mij uit te gaan en je weigert steeds. Goed, best, maar wat me verbaast is, dat je altijd zoo deksels snauwerig en bits bent. Wat heb je eigenlijk tegen me?”

„Wat wil je van me?” luidde haar weder- vraag.

„Dat heb ik je al vaak gezegd: gezellig uitgaan. Wat wil je, schouwburg, opera, auto-tochtjes, af en toe ergens dineeren? Je kunt kiezen.” En dan, licht ironisch: „Bevalt mijn wagen je niet? Ik koop morgen een anderen.”

„Poen.”

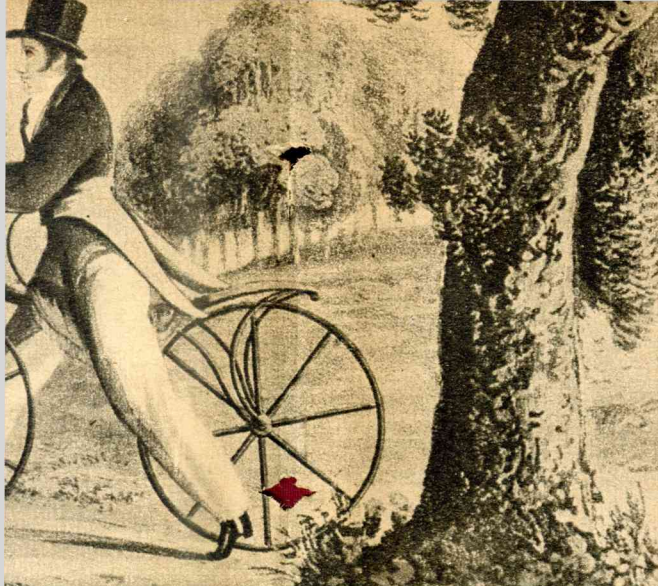
Kort en fel kwam het woord er uit, te vlug voor een weloverwogen beleediging, maar juist daarom dubbel kwetsend. Ze schrok zelf van haar grofheid en keek met een flitsenden blik uit de ooghoeken naar zijn gezicht. Hij vertrok echter geen spier van zijn gezicht, trok slechts heel even een weinig de wenkbrauwen op en inhaleerde diep.

„Aeoord,” zei hij rustig, met zijn flets- blauwe oogen den rook nakijkende. „Je hebt gelijk, groot gelijk. Ik speelde even de onsympathieke rol van zelfvoldanen rijkard. Vergeet het maar. Is dat het mischien, wat je in mij hindert? Ik kan het me niet voorstellen, want ik denk bijna nooit aan geld en ik ben er ook niet trotsch op dat ik het bezit.”

Ze zweeg, het gelaat nog strak, maar in de oogen een kalmeren glans. Hij had gelijk. De zes, zeven maal dat ze met hem gesproken had, had ze nooit een prolligen parvenu-indruk van hem gekregen.

„Laten we elkaar goed begrijpen,” ging hij voort. „Je bevalt me, je steekt boven de middelmaat uit, je interesseert me, ik wil je beter leeren kennen. Daar, dat is alles. Hoogst ongevaarlijk zooals je ziet. Je had dat ook

VERVOLG OP BLADZIJDE 7

„Dopfiets” uit het begin van de vorige eeuw.

geweldig veranderden. De belangrijkste ervan was de toepassing van het tandrad en den ketting, waardoor de trapbeweging voortaan op het achterwiel werd overgebracht. Toen kon het voorwiel weer lager worden en de fiets met de even groote wielen, die wij thans kennen, was er. Dit nieuwe vehikel heette dan ook — volkomen terecht — een veiligheidsrijwiel. En het succes was volkomen, toen de nieuwe fiets werd uitgerust met de laatste groote verbetering: den luchtband.

Zoo was dan tegen het eind van de vorige eeuw de vorm van het rijwiel bepaald en behoudens enkele kleine verbeteringen, zooals spatborden en de kettingkast, bleef die vorm tot den huidige dag gehandhaafd. In die dagen verscheen ook de tandem, waarvan de populariteit, nog niet zoo lang geleden, plotseling herleefde.

Het spreekt vanzelf dat ook de dames zich thans op de veiligheidsfiets waagden. Dat was heel wat anders dan in de jaren rond 1875, toen het rijwiel voor het vrouwelijk geslacht nog taboe was. Om eens een aneekdote uit de oude doos op te halen, in die jaren moest een bekend rijwiel-fabrikant te Deventer om zijn nieuw model damesfiets „aan de vrouw” te brengen zijn toevlucht nemen tot een list. In de bladen verscheen namelijk het bericht, dat een buitenlandsche dame te Deventer zou verschijnen, gezeten op een fiets; een hotelkamer was al besproken. De dame verscheen inderdaad en heel Deventer kon zien, dat ze werkelijk fietste. Maar toen, na afloop van het experiment, de dame haar voile afnam, kwam het glunderende gezicht van een der jongste fabrieksarbeiders voor den dag!

En zoo veroverde het rijwiel Nederland. In 1889 had van elke drieënviertig Nederlanders er één 'n rijwiel, in 1936 bereiden van elke tien Nederlanders er vier een fiets. Het aantal rijwielen in ons land bedroeg toen circa 3.300.000!

In den begintijd van de fiets namen de fabrikanten herhaaldelijk renners in den arm om de snelheid van hun producten te demonstreeren, al vroeg had Nederland wielrenners, die een internationalen naam kregen. En dat werd er niet minder op, toen Nederland met recht een fietsende natie werd. Overal verrezden wielbanen.

waar een talrijk publiek de prestaties der favorieten toejuichte. Vele herinneringen aan dit verleden kwamen weer boven op een tentoonstelling, die de bekende wielerexpert George Hogenkamp dezer dagen te Amsterdam inrichtte. Daar pronkten prachtige exemplaren van de eerste vélocipèdes en veiligheidsrijwielen; daar was ook een keurcollectie foto's aanwezig. En we beleefden weer de roemrijke jaren van Jaap Eden — fameus schaatser en fietser — van de groote mannen der races met motorgangmaking zooals Piet Dickentman, Cor Blekemolen, Storm en Snoek, thans den eerzamen bezitter van een kippenboerderij. Daar zagen we ook weer eens onze fameuze sprinters in actie met als hoogtepunt de prestaties van dien fameuzen sportman Piet Moeskops.

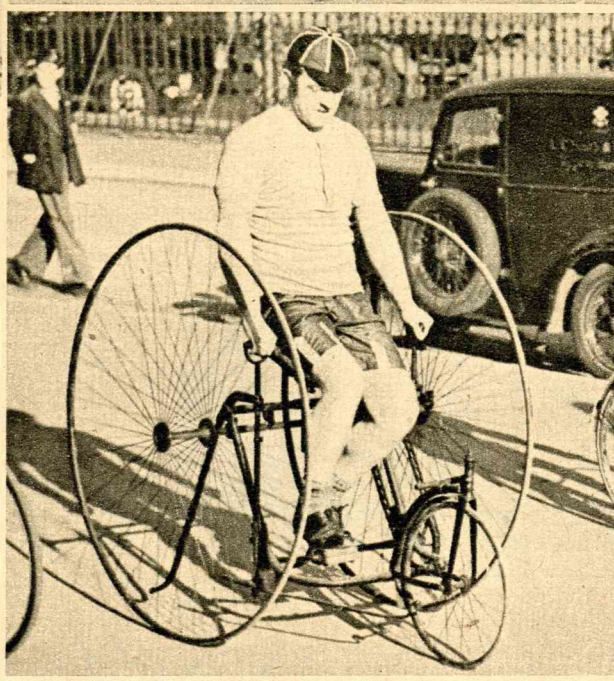
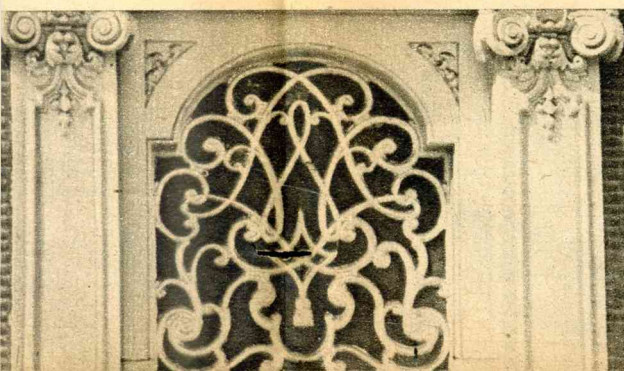
Want al had Moeskops ook in ons land machtige concurrenten en kwamen er later in de wielwereld vermaarde namen naar voren als Van Kempen, Pijnenburg, Van Egmond, Schulte en zoovele andere, onze wielrenner bij uitnemendheid blijft toch altijd Piet Moeskops, in zijn glanstijd (1921-1926) liefst vijf malen wereldkampioen!
En u kunt er van overtuigd zijn, dat er bij die gelegenheden behoorlijke snelheden werden bereikt op de elegante racekarretjes, die zich hadden ontwikkeld uit de hooge en vaak zoo onhandelbare vélocipède.

Maar ook elders in de stad, op het Rokin, aan de Brouwersgracht, aan het Singel en den Oude- en Nieuwe-Zijdvoorburgwal vinden we deze uitingen van oul-Hollandsche kunstnijverheid, die in haar verscheidenheid en sierlijkheid iedereen die de oude stad doorloopt moeten boeien, als hij slechts de moeite neemt er even op te letten.

R. B.

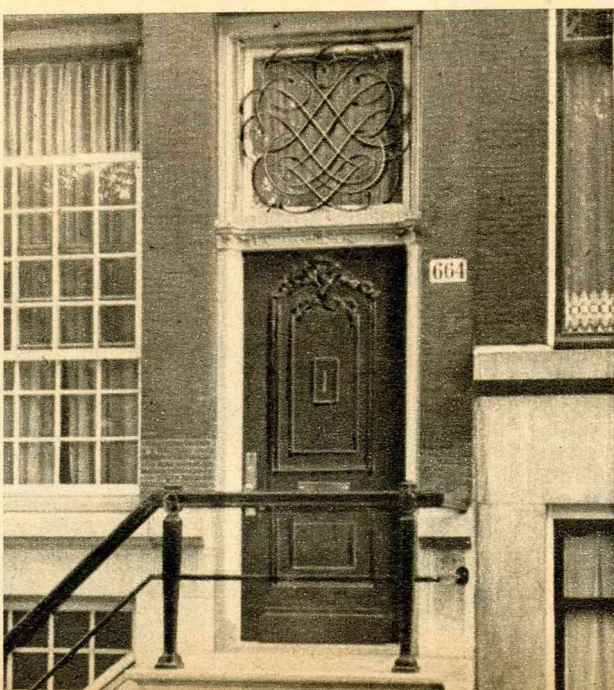
Het sierhek aan den gevel van het perceel Keizersgracht 664, waar ook een karakteristiek hoep te bewonderen valt.

het kostelijk raam aan den N Z Voorburgwal 284 Panorama v.d Randen

Rijwielen uit verschillende tijperken. Geheel boven een loopfiets uit 1817, zooals die nog eens in het hoofdstedelijk stadion te zien was. Op de baan erachter rijdt een „quint”, een rijwiel dat plaats biedt aan vijf renners. Op de tweede foto ziet men een driewieler, waarmede ook eenigen tijd allerlei experimenten werden gewaagd. Ten slotte de vermaarde vélocipède met het groote voorwiel.

Panorama-archief

Jonggetrouwde vrouwtjes

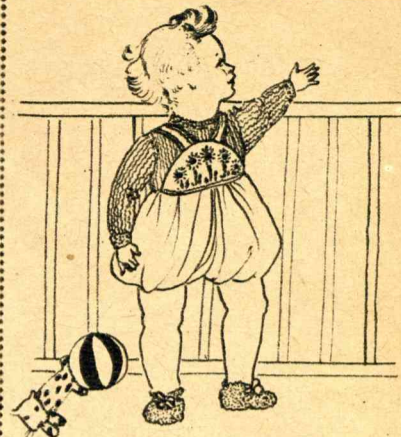
Geweldig zooveel textielpunten als er de laatste weken voordat de nieuwe textielregeling inging nog gerealiseerd werden. Wie zijn voelhorens eens op dit gebied uitgestoken heeft weet dat er vooral door de grotere zaken nog enorme voorraden stoffen aan de lange rijen wachtenden verkocht zijn. Lappen, waar we uiteraard veel zuiniger mee zullen omspringen dan in normale tijden, omdat het allerhoogste noodzaak is om er een maximum-profit uit te trekken. We zijn niet meer klaar met het kiezen van een aardig model en zorgen dat het behoorlijk in elkaar komt. Vóór alles moeten we op het ogenblik rekening houden met alle omstandigheden en eventualiteiten. En omdat het nu eenmaal 's werelds beloop is dat er in een jong huwelijk baby's komen, moest eigenlijk elke jonge vrouw, die nog een lap stof bezit, uitkijken naar een model, dat ook voor die gelegenheden geschikt is. Dat menig verloofd meisje, dat op het punt van trouwen staat, óók reeds rekening houdt met die mogelijkheid, pleit voor haar praktische zin. Onze foto's toonen, dat er wel degelijk uitstekend voor het doel geschikte jurken zijn, die geenszins het stempel van een positie-japon dragen. Wat betreft den mantel, die gedurende dien tijd zoo'n voorname rol speelt, is en blijft de swaggar 't aangewezen model.

Ten slotte nog het volgende: vooral geen noodig zoeken men zijn heil bij de verknip. opzichtige kleuren en drukke patronen. Zoo

Orbis-Reclia, Eko-Reclia

VOOR BROERTJES SPEELPAKJE

Zoo graag versieren wij de garderobe van onze kleintjes met een of ander leuk motiefje! Maar het valt niet mee, nu we langzamerhand overal 't materiaaltekort gaan voelen, om daar altijd een goede oplossing voor te vinden. We rommelen dus eens nadenkend in onze doos met restjes wol en zijde, schudden treurig het hoofd en geven het maar al te dikwijls zuchtend op. Wat we ook verzinnen, overal hebben we méer voor nodig dan waarover wij beschikken.

Toch is er, ook met de kleinste hoeveelheid draadjes en strengtjes, nog wel een mogelijkheid te scheppen. Wat zegt u bijvoorbeeld van die paar zonnebloemfiguurtjes, waarvoor werkelijk maar heel, heel weinig materiaal benodigd is? De bloemblaadjes worden uitgevoerd in gele lussteekjes, de hartjes in zwarte steekjes, de stelen in groene kettingsteken en de bladeren aan den stengel in groene steekjes. Mocht u die tinten niet in voorraad hebben, dan is er natuurlijk niets tegen om de bloemen heel gewoontjes in andere kleuren te borduren. Helder rood of blauw doet het op kinderkleertjes ook altijd heel goed.

EEN TWEETAAL NUTTIGE WENKEN

We kunnen een gootsteen ontstoppen door aan de kraan een slang te bevestigen. Het andere einde van de slang stoppen we in den afvoer en houden het vast met een doek; daarna zetten we de kraan geheel open. Door den druk van het water wordt het vuil weggespoeld.

Vaak geworden zwarte messenheften kunnen we opknappen door ze een nacht in een oplossing van overmangaanzure kali in water te laten staan. We zetten de messen in een jam-potje, laten ze na de behandeling drogen en wrijven ze met een doek op.

GOEDE RAAD IS NIET DUUR

Lidcactus.

Mevrouw P. S. te Middelharnis klaagt er over, dat de blaadjes van haar epiphyllum (lidcactus) afvallen. Wanneer dit nu, in dezen tijd, geschiedt, kan dat komen door: a. de plant staat te donker; b. de plant staat in te droge lucht. Méér sproeien op de bladeren met lauwwarm water met fijne broes uit bloemenspuit bijv.; c. de plant heeft in den zomer te weinig voedsel gekregen. In den groeiijd moet goed gevoed worden; d. de plant staat in de volle zon. Dit mag niet. Vermoedelijk zult u thans zelf wel de fout kunnen opsporen!

HET KERSTKONIJN WORDT OPGEDIEND

GESTOOFD KONIJN

1 konijn, ½ liter azijn, 2 uien, 7 laurierbladeren, peper of surrogaat ervan, zout, water, 100 gram boter, 40 gram aardappelmeel. Was het konijn, snijd het in gelijkmatige stukken. Doe ze in een kom en overgiet ze met den azijn. Voeg de kruiden, het zout en zooveel water toe, dat de stukken heelemaal onder staan. Laat het konijn een dag en een nacht in de marinade staan. Smelt de boter in een braadpan, voeg er, wanneer ze bruin is, de in een schoonen doek gedroogde stukken konijn aan toe, bak ze vlug bruin. Giet er zoo veel water bij, dat de stukken half onder het vocht staan, voeg een scheut van de marinade toe. Laat het konijn ¾ à 1 uur zachtjes stoven. Maak het aardappelmeel met een beetje koud water aan tot een papje. Giet het onder roeren bij de jus. Laat het gerecht nog enkele minuten doorkoken, dien het daarna op in een verwarmde dekschaal.

KONIJNESOEP (4 personen)

Minder mooie stukken van het konijn, zoals kop, hals en buikvleesch, 50 gram boter, 1 ui, 3 laurierbladeren, 1 theelepeltje peper of surrogaat ervan, 1½ liter water, 12 gram zout, 50 gram bloem.

Smelt een gedeelte van de boter, fruit hierin den gesnipperden ui en de kruiden. Voeg het gemarineerde vleesch, het water en het zout toe.

Laat den bouillon 1½ à 2 uur zachtjes trekken. Neem het vleesch er uit, haal het van de botjes en verdeel het in gelijkmatige stukjes.

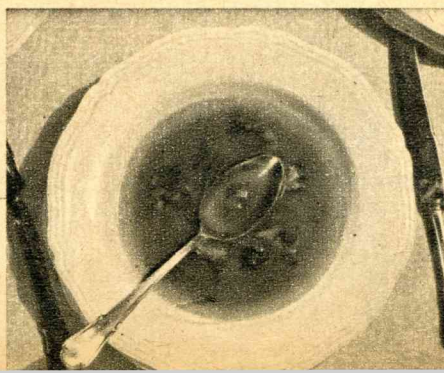
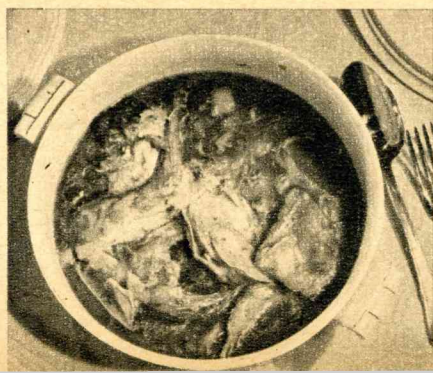
Giet den bouillon door een zeef. Verhit de bloem in een droge kokenpan onder voortdurend ommerken met een vork tot ze lichtbruin is, voeg de rest van de boter toe. Giet er onder roeren den bouillon bij. Laat de soep gaarkoken in plm. 7 minuten.

Doe het vleesch in de soep, laat het warm

worden. Maak de soep zoo noodig op smaak met zout en peper of surrogaat ervan.

HACHÉE VAN KONIJN (4 personen)

Resten gebraden of gestoofd konijn (plm. 200 gram), een rest jus, 2 uien, 3 laurierbladeren, een scheutje azijn, 30 gram aardappelmeel of bloem. Snijd het vleesch in gelijkmatige stukjes, nadat het van de botjes is genomen. Neem het vet van de jus, fruit hierin de in ringen gesneden uien en de laurierbladeren. Voeg het vleesch en de jus er aan toe en zooveel water, dat de totale hoeveelheid vocht 4 dl bedraagt. Laat het vleesch in de saus, waaraan ook de azijn is toegevoegd, ¼ uur zachtjes stoven. Maak het aardappelmeel of de bloem met een beetje water aan tot een papje, giet het onder roeren bij de hachée. Laat het gerecht nog 10 minuten doorkoken. Dien het in een verwarmde dekschaal op, nadat de laurierbladeren er uit verwijderd zijn. Panoramastudio, foto's 5, teekeningen 2

trouwens zonder mijn woorden kunnen weten, want mijn houding is steeds correct geweest."

Ook dat was zo.
"Goed, wat heb je dan eigenlijk tegen me? Bij een ander meisje zou ik aan een kinderachtige afweerhouding denken, aan een film-pose. Maar dat is niets voor jou. Er spreekt minachting uit je houding en dus meen je die minachting. Maar waarom in vredesnaam?"

Annie Wegenhuis was niet zwaar op de hand, ze kon even uitbundig vrolijk zijn als elk ander normaal meisje van vijftientig, doch het leven had haar argwanend en terughoudend gemaakt. Ze had het niet altijd gemakkelijk. Had er een diepe ernst uit zijn stem geklonken, waren zijn woorden met langzamen nadruk gekomen, had er een dringende vraag op zijn gelaat gestaan, ze zou langzaam en weloverwogen geantwoord en elke hatelijkheid vermeden hebben; doch hij had gesproken op den luchtigen toon van een man van de wereld, die een gezellig onderhoud begonnen is en zich vol belangstelling afvraagt, hoe het nu verder loopen zal; hij zat daar, losjes, zeker van zichzelf, op en top de man, dien het in den grond van zijn hart koud laat wat men van hem denkt en die het zich kan permitteeren te doen en te laten wat hij wil.

Ze voelde, dat het bloed haar naar het hoofd steeg.

"Wat ik tegen je heb? Je bent niets en je doet niets: je leeft niet, je vegeteert." Ze smeet hem de woorden in het gezicht, met de duidelijke bedoeling hem te kwetsen. Toch zou ze zich na die eerste uitbarsting wellicht beheerscht hebben, als hij verontwaardigd of beleedigd gekeken had; ze had dan haar doel bereikt en hem die tergende zelfvoldaanheid doen verliezen. Doch haar woorden ketsten niet af en drongen ook niet door, ze bleven slechts in de buitenste laag steken, zoo kwam het haar voor. Hij knikte en keek haar vol belangstelling aan, als vertelde ze hem een spannend verhaal. Dat maakte haar doldriftig.

"Man, kijk je dan nooit in den spiegel? Zie je dan niet die dikke wallen onder je oogen? Alles aan jou is slap en... en... papperig... ja, dat is het goede woord: papperig. Je bewegingen zijn papperig en je blik is... is... je kijkt als een zieke. Er zit geen grein fut in je. Ik heb van jou nog nooit een gebaar van schrik, verrassing of vreugde gezien, ik moet het eerste vlugge woord, den eersten hartelijken, luiden laeh nog hooren. Je loopt niet, je sluipst, je staat niet, je hangt. De eenige energie, die je bezit, zit in den motor van je auto."

Héél even lachte hij, een snellen glans over zijn gezicht, een kort oplichten in zijn oogen, toen wierp hij het sigarettenpeukje over zijn schouder door het open portierraam en haalde dadelijk zijn koker voor de volgende sigaret uit zijn zak.

"Waarom heb je je dan al die keeren door mij naar huis laten brengen?" vroeg hij koel. Die vraag ontuchtterde haar. Ze was te eerlijk om er de juistheid niet van in te zien.

"Je was den eersten keer galant en charmant," antwoordde ze koel. "Je bent niet zoo flauw als de meeste mannen. Bij de eerste oppervlakkige kennismaking lijk je wel aardig. Maar op den duur..." Ze zuchtte. "Ik heb nooit eerder iemand gekend die zoo mateloos irriteert."

Ze zweeg en hij, gedoken in zijn hoek, sloeg haar peinzend gade. De regen roffelde zachtjes op het dak van de carrosserie, plensde op de motorkap, ruischte op de bladeren der boomen.

"Ik werk niet, dat is natuurlijk het erge."

"Juist."

Een taxi reed langs met plakkerig suizende banden en getik van den meter.

"Eens heb ik gewerkt, in Delft. Ik studeerde voor ingenieur. Ik straalde. Niet erg, vond mijn moeder, dat was de schuld der hoogleraren, die hadden iets tegen me. Ik zelf zou niet eens op die reddende gedachte gekomen zijn, maar toen ik ze met zooveel overtuiging hoorde verkondigen, geloofde ik ze. Mijn moeder wilde 'n gevierden man van de wereld van me maken. Dat lukte. Dat lukt altijd als je er een beetje aanleg voor hebt en het noodige geld en relaties bezit. Mijn vader wilde een ingenieur van me maken. Dat lukte niet. Mijn moeder stierf toen ik tweeëntwintig was. Hoewel ze geen cent van zichzelf bezat — ze was typiste op het kantoor van mijn vader voor haar huwelijks — had ze een aardig sommetje op mij vastgezet, dat kreeg ik bij haar dood."

Hij blies tegen zijn sigaret, zoodat het puntje even feller opgloeide en het papier zacht knisterde.

"Mijn vader sprak met me, kort, zakelijk. Hij is een ongeduldige man. Twee, drie keer probeerde hij het, toen haalde hij zijn schouders op. "Doe wat je wilt, maar val mij niet meer lastig." Hij smeet de deur achter zich dicht. Ik was voor hem een hopeloos geval. Zoo was mijn opvoeding, grenzeloze verwenning aan den eenen kant, kortaangebonden veroordeeling aan den anderen."

"Dat is een verklaring, maar geen verontschuldiging," zei ze koel.

"Moet er iets verontschuldigd worden? Wie heeft er nadeel van als ik niet werk?"

"Jij zelf."

Hij haalde de schouders op. "Nooit iets van gemerkt."
"Maar, Warmold, zie je dat dan zelf niet in? Zelfs als je verstand het je niet zegt, zelfs als je niet voldoende eergevoel bezit, vóel je het dan niet? Je kunt je toch onmogelijk prettig, gezond voelen."

Het meisjesachtig vinnige was uit haar stem verdwenen, ze sprak plotseling dringend, overredend, bijna smeekend en het was meer de klank dan de inhoud harer woorden die hem vlug deed opkijken. Voor het eerst had ze hem, bij zijn voorname genoemde en dat had wonderderlijk moederlijk geklonken. Haar woorden hadden hem meer gegriefd dan hij had laten blijken, maar hij was bereid geweest ze te vergeten, zooals hij gewend was alle onaangename dingen in het leven van zich af te schuiven of anders zoo gauw mogelijk te vergeten. Hoor 'ns, vrouwen waren vrouwen, rustig laten razen en den volgenden dag wat bloemen sturen. Maar die ernstige toon, die donkere oogen recht op zijn gezicht gericht... Een vreemde ontroering bekreep hem. Die heftigheid eerst, die ernst nu, dat was meer dan een twistgesprek en een flirt tusschen een meisje en een man, dat was belangstelling van mensch tot mensch. Hij gevoelde plotseling behoefte haar hand te nemen en lang en vertrouwelijk met haar te spreken; hij wilde haar zeggen, hoe hij nu, op dit oogenblik, ontdekt had, hoeveel haar vriendschap hem waard was. Het kon niet. De ernstigste woorden konden niet wegnemen, dat hij in haar oogen een nietsnut en een lauterfanter was, geen vertrouwelijke steer kon haar meening omtrent hem veranderen. Deze vriendschap was onmogelijk. Hij probeerde zijn ontroering meester te worden met cynisme, met dat gemakkelijke kroegcynisme, dat alle gevoelswaarden afdoet met "sentimentaliteit" en "derde-rangs-romantiek", maar het lukte niet, het vage verdriet bleef schrijven. Jawel, Warmold Derelink zat met een meisje in een halfdonkere auto in een verlaten straat en voelde zich verdrietig. Een situatie om er later in de club een uur lang geestigheden over te bedenken. Hij wist, dat hij dat niet zou doen.

Snel gingen deze gedachten hem door het hoofd, terwijl hij in Annie's donkere oogen keek; zoo snel, dat zijn zwijgen niet eens haar aandacht trok.

"Misschien denk ik nog eens over je woorden na," zei hij rustig. "Misschien," zei hij en dat was bijna beleedigend. Zijn stem had onbewogen geklonken en op zijn bolbleek gezicht was niets te lezen geweest. Ze schudde bijna onmerkbaar het hoofd en zei niets meer. Er was niets meer te zeggen.

Hij ging recht achter het stuur zitten en bracht den wagen weer op gang. Ze zwegen en toen hij haar voor haar woning hielp bij het uitstappen spraken ze slechts de weinige woorden die bij een afscheid hooren. Zij bedankte hem voor het thuisbrengen en hij zei beleefd, dat het een kleine moeite geweest was. Daarna viel de bonk van de huideur samen met het zachte zoemen van den motor.

"TWEDE HOOFDSTUK
Frans, de huisknecht, had al lang de overgordijnen opzieschoven, de kleeren voor dien dag klaargelegd en in de badkamer de kranen opengedraaid en nog steeds zat Warmold op den rand van zijn bed naar de pantoffels te staren, te lamdelig om op te staan. Het was den vorigen avond weer laat geworden in de club, zooals gewoonlijk: en nu zat hij hier met hartkloppingen, hoofdpijn, duizeligheid en een beverig gevoel in beenen en handen, zooals gewoonlijk.

Loom stond hij op, bleef even met gesloten oogen staan tot de ergste duizeligheid over was en de dansende zwarte stippen voor zijn oogen verdwenen waren, sloeg een badjas om en slenterde de badkamer in. Hij sloot de kranen van het bad en ging voor den spiegel staan. Hm, wat had Annie gisteravond ook weer van zijn gezicht gezegd? Papperig! Klopte! Kwam precies uit. Wat nog meer? De blik van een zieke. Aannemen, nog zoo'n portie. Slik maar in. Prettige gedachte om je dag mee te beginnen.

Na het bad, dat hem slechts weinig opmonterde, kleedde hij zich langzaam aan, treuzelde omdat hij toch geen trek had en omdat de dag weer voor hem lag als een gapende leegte die gevuld moest worden met... beuzelingen. Gek, dat hij eensklaps op dat woord beuzelingen kwam. Enfin, niet piekeren, tegen den avond kwamen levenslust en veerkracht altijd terug, na het diner voelde hij zich steeds weer prettig, was hij weer fit voor...

Voor...? Hij bleef met zijn jasje in de hand midden in de kamer staan, bekeek het kleedingstuk met nietsziende oogen. Voelde hij zich weer fit voor net zoo'n avond als gisteravond, als eergisteravond. WORDT VERVOLGD

Ook U komt aan de beurt!

De vraag naar Verkade artikelen, die nog zoo voedzaam en goed zijn, is grooter dan ooit. Kijk dus niet te gauw boos, als uw winkelier te snel is uitverkocht. Vaste Verkade klanten komen zeker aan de beurt!

Verkade

Maak 'n spoedig einde aan die kwellende reumatische pijnen.

De zes minerale zouten in Kruschen zuiveren Uw bloed en voeren Uw lichaam nieuwe levenskracht toe, waardoor de oorzaak van Uw reumatische pijn wordt weggenomen. De pijnen zullen spoedig afnemen om ten slotte geheel te verdwijnen.

KRUSCHEN

Gezondheid voor een cent per dag

Apoth. en Drog. 0.41, 0.76, 1.47
N.V. Rowntree

Tafelzilver

wereldberoemd

IEDERE VROUW BLIJFT NEFA TROUW

Geen wonder, want hoewel U NEFA in beperkte mate kunt krijgen, bezit het nog steeds haar bekende goede hoedanigheden.

ZACHT-OPLOSBAAR ABSORBEEREND

NEFA - FABRIEKEN - NIJMEGEN

Het **Middenstandsdiploma**

is van het grootste belang voor een ieder, die zich zelfstandig wil vestigen of een zaak wil overnemen. Succes velen heeft Pont hiervoor met succes opgeleid. Volg dus ook Pont's **PRIVAATLES PER BRIEF**

Vraag gratis inlichtingen hierover en over de cursussen in Steno, Typen, Boekhouden, Talen, Handelscorrespond.

pont

AFD. BRIEFONDERWIJS AALTEN

30 SCHOLEN - 30 JAAR ERVARING

LANCÔME

PARIS

PARFUMS • PRODUITS

DE BEAUTÉ • PRODUITS

DE MAQUILLAGE

'n "Kou" of Griep?

Neem 'n AKKERTJE

De Nederlandsche Pijnstiller

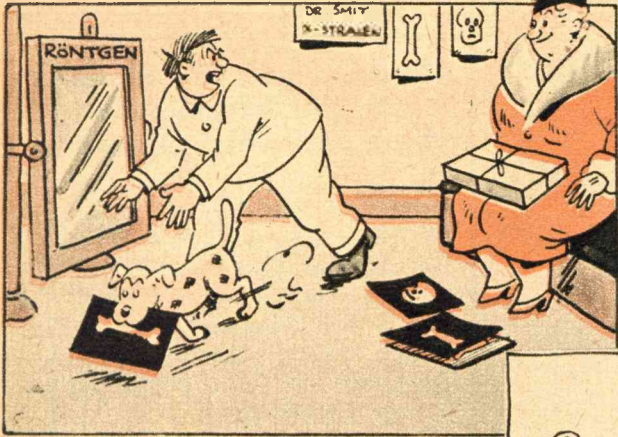
Majara

POEDER

VAN MYRURGIA SPANJE

Wij vragen thans reeds de aandacht onzer lezers voor de groote **KERST-PRIJSVRAAG**, die zij in ons volgend nummer zullen aantreffen. Onder de goede oplossers zullen vele prijzen worden verdeeld, o. a. een aantal geldprijzen met een gezamenlijke waarde van **DUIZEND GULDEN**.

TOT LEERING ENDE VERMAECK!

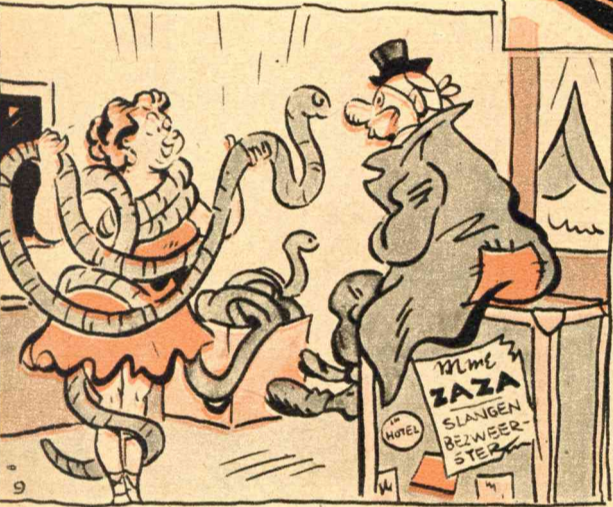
„Vrouw, hoe dikwijls heb ik je nu al gezegd, dat je Fido niet in mijn spreekkamer mocht meenemen?”

In de bioscoop

Zij: „Ik ruik kleeren die schroeien!”
Hij: „O, dat is niets anders dan mijn penkje sigaret.”
Zij: „Waar is dat dan?”
Hij: „Weet ik veel waar het ligt.”

De verliefde liefdelooze

„Ieveling, hoe kan ik ooit mijn liefde voor jou bewijzen?”
„Er is maar één manier!”
„Spreek, en ik zal je weten te winnen!”
„Goed, win dan den eersten prijs op een heel lot in de loterij.”

„En deze heb ik op een verkoopding opgediept voor een gulden den meter!”

De toornige moeder: „En hoe kon je den postbode toestaan om je te kussen!”

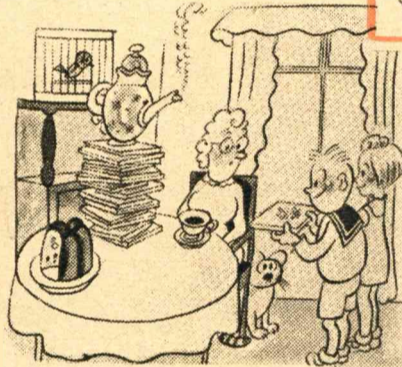
De dochter: „Och, mama — ik dacht zoo — op die donkere trap ziet toch niemand het.”

Schilder: „Hier is het beste schilderij, dat ik ooit gemaakt heb.”
Criticus: „Kom, kom, niet zoo gauw den moed verliezen.”

Teekeningen: Fr. Piet, Leibberg-Deike

„Uw echtgenoot heeft zoo'n prachtemperatuur. We testen alle thermometers op hem!”

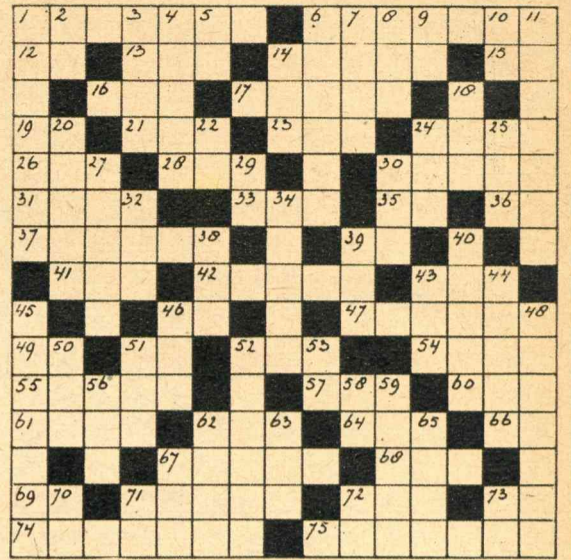
De voorzichtige Een film-speler is uit den aard der zaak in zijn beroep vaak aan vele gevaren blootgesteld. Eens eischte men van een speler dat hij in een leeuwenkooi ging zitten en de manen van een leeuw zou streelen. De speler weigerde hardnekkig. De eigenaar van de leeuwen stelde alle pogingen in het werk om den acteur over te halen zijn rol te vervullen.
„U hebt niets te vreezen, meneer,” zei de temmer, „deze leeuwen hebben we zelf met melk grootgebracht.”
„Dat kan wel zijn,” meende onze filmheld. „Ik ben ook met melk grootgebracht, maar nu eet ik ook vleesch.”

Links: „Hartelijk geleiciteerd, oma, met uw verjaardag. En dezen moien onderlegger voor uw theepot krijgt u van mamal!”

KRUISWOORDPUZZLE

HORIZONTAAL:

- 1 werkruimte
- 6 beschermingsmiddel
- 12 voegwoord
- 13 voornaamwoord
- 14 hoofddeksel
- 15 zangnoot
- 16 dieren
- 17 visch
- 19 rivier in Italië
- 21 belemmering
- 23 kledingstuk
- 24 koningin der goden
- 26 onbepaald voornaamwoord
- 28 vlug
- 30 genoegen
- 31 nakomeling
- 33 vaarwel
- 35 persoonlijk voornaamwoord
- 36 zangnoot
- 37 wolken
- 39 ten laatste
- 41 hindernis
- 42 nooddrift
- 43 wandversiering
- 46 voorzetsel
- 47 vruchten
- 49 spil
- 51 zangnoot
- 52 loot
- 54 beschermgeest
- 55 seizoen
- 57 boom
- 60 meisjesnaam
- 61 dat zij zoo
- 62 ik
- 64 bedorven
- 66 titel
- 67 plaatsen in Limburg
- 68 hoofddeksel
- 69 getij
- 71 dorp in Overijssel
- 72 smart
- 73 onbekende
- 74 onderricht
- 75 ontroof

- 8 troefkaart
- 9 geheel de uwe
- 10 bijwoord
- 11 betrekking
- 14 poging tot koop
- 18 lidwoord
- 20 kant
- 22 familielid
- 24 afscheiding
- 25 paard
- 27 damp
- 29 familielid
- 30 kreet
- 32 zie 41
- 34 kwade geest
- 38 vocht
- 39 oogenblik
- 40 rooflder
- 43 boom
- 44 reeks
- 45 hospitaal
- 46 lichaamsdeel
- 48 geen mensch
- 50 bedrag
- 51 boom
- 52 op een onbepaalde plaats
- 53 voorzetsel
- 56 voorzetsel
- 58 technicus
- 59 metaal
- 62 roem
- 63 vreemde munt
- 65 zwak
- 67 stof
- 70 afkeuring
- 71 welwillende lezer
- 72 persoonlijk voornaamwoord
- 73 voorzetsel

OPLÖSSING VORIG NUMMER: Lokmiddel, oma, a d. reël, tram, tin, pek, irade, nevel, koeler, i, lor, bende, o, n b. lek, rec, n n, los, noten, heg, Erin, rel, bate, genever, rag, n, logen, Meden, o, pet, komedie, neer, lid, nier, tel, beleg, sta, dr, nog, leg, st, e, water, nop, o, kramer, haard, keper, wed, eed, Eden, berlin, mi, ren, Patagonië.

VOOR DE JEUGD

PANORAMA. Geïllustreerd weekblad, verschijnt Donderdags om de veertien dagen. Hoofdredacteur: J. A. M. Douwes, Heemstede. Plaatsvervanger: W. N. Stuijbergen, Haarlem P 1200/1. Verantwoordelijk voor de advertenties: W. H. van Baarle, Overveen. Druk en uitgave: N.V. Drukkerij De Spaarnestad, Haarlem. K 1311

Abonnementenprijs f1.69 per half jaar, 13 cent per nummer; losse nummers 16 cent. Voor postabonnementen en adreswijzigingen van postabonnementen gelieve men zich uitsluitend te wenden tot het bureau te Haarlem. Bureau's: HAARLEM, Nassaulaan 51, Telef. Int. 13866, Giro nr. 142700. AMSTERDAM, Singel 263, Telef. Int. 33170, Giro nr. 97946. ROTTERDAM, Provenierssingel 27, Telef. Int. 47133, Giro nr. 101981. 's-GRAVENHAGE, Stationsweg 95, Telef. Int. 111666, Giro nr. 43141. UTRECHT, Biltstraat 142, Telef. Int. 13473, Giro nr. 149597. ENSCHEDE, Oldenzaalschestraat 56, Telef. Int. 2188, Giro nr. 383773. ARNHEM, Nieuwe Plain 42, Telef. Int. 24825, Giro nr. 383772. 's-HERTOGENBOSCH, Stationsweg 27, Telef. Int. 4286, Giro nr. 129750. MAASTRICHT, Stationsstraat 20, Telef. Int. 5851, Giro nr. 124690. VLISSINGEN, Badhuisstraat 5, Telef. 81